

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003724

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-07-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Павлова Яна Станіславівна

2. Yana S. Pavlova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 201

Назва наукової спеціальності: Агрономія

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Агрономія

Дата захисту: 10-08-2026

Спеціальність за освітою: Якість, стандартизація та сертифікація

Місце роботи здобувача: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16361

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.29.15, 68.29.19, 68.29.07, 68.35.17, 68.35.29

Тема дисертації:

1. Оптимізація основного обробітку ґрунту при вирощуванні ячменю ярого за різних попередників у Правобережному Лісостепу України
2. Optimization of basic tillage for spring barley under different previous crops in the right-bank forest-steppe of Ukraine

Реферат/анотація:

1. У дисертації представлено результати наукових досліджень щодо оптимального поєднання способів основного обробітку ґрунту та попередників, що дає змогу підвищити врожайність ячменю ярого, зберегти родючість ґрунту та забезпечити економічну ефективність виробництва, водночас, уникаючи негативних наслідків обробітку. Уперше в умовах Правобережного Лісостепу України на чорноземі типовому середньо-суглинковому здійснено всебічну агротехнічну, економічну та енергетичну оцінку варіантів основного (полицевий – оранка на 23–25 см, безполицевий мілкий – дискування на 14–16 см та безполицевий поверхневий – дискування на 6–8 см) та попередників (кукурудза на зерно, ріпак озимий, соя та соняшник) за вирощування ячменю ярого. Запаси продуктивної вологи в ґрунті визначалися досліджуваними

факторами, а також суттєво залежали від умов зволоження конкретного року. У середньому за роки проведення досліджень за розміщення ячменю ярого після сої та ріпаку озимого створювалися найкращі умови для накопичення та збереження ґрунтової вологи в ґрунті. А найефективнішими варіантами основного обробітку ґрунту були безполицевий мілкий та безполицевий поверхневий. У результаті, використання ріпаку озимого як попередника для ячменю ярого у поєднанні з поверхневим безполицевим варіантом обробітку ґрунту, забезпечувало найвищі запаси продуктивної вологи в метровій товщі ґрунту на період сівби культури за чотири роки досліджень – 170,1 мм (+7,5 мм до контролю). Ця ж комбінація забезпечувала найвищі значення доступної вологи і в 0–10 та 0–30 см товщах ґрунту, відповідно, 17,2 та 64,7 мм. Проте, аналіз ефективності використання ґрунтової вологи рослинами ячменю ярого, що виражалось через коефіцієнт водоспоживання культури засвідчив, що найекономніше витрачав вологу на формування урожаю ячмінь ярий вирощений за поєднання сої як попередника з оранкою в якості основного обробітку ґрунту, що забезпечує коефіцієнт водоспоживання культури на рівні 280,6 м³/т. Використання ріпаку озимого у якості попередника для ячменю ярого та безполицевого мілкого й поверхневого варіантів основного обробітку ґрунту забезпечує найсприятливіші, порівняно з іншими варіантами, параметри його будови впродовж усього періоду вегетації культури. Найкращим поєднанням факторів з точки зору впливу на вміст агрономічно-цінних повітряно-сухих та водотривких структурних агрегатів було використання ріпаку озимого як попередника на фоні безполицевого мілкого обробітку ґрунту. У результаті проведених досліджень встановлено комплексний вплив попередника та основного обробітку ґрунту на потенційну та актуальну забур'яненість агроценозу ячменю ярого. Відмічено, що найкращий протибур'яновий ефект мало застосування ріпаку озимого як попередника для ячменю ярого та полицевого варіанту основного обробітку ґрунту, що забезпечило суттєво найменшу, порівняно з контролем та іншими варіантами, чисельність насіння бур'янів у шарах 0–10, 10–20 та 20–30 см, відповідно, 61,9, 57,8 та 34,1 млн шт./га. Також, цей варіант забезпечив найнижчі показники актуальної забур'яненості культури на початку та впродовж її вегетації. Зокрема, відмічено найменшу кількість сходів бур'янів перед внесенням гербіцидів у досліді – 250 шт./м², на період збирання культури – 15, з яких репродуктивних – 5. Сира маса бур'янів, при цьому, становила 23,5 г/м². За величиною урожайності зерна найкращим у досліді було поєднання сої як попередника для ячменю ярого та полицевого основного обробітку ґрунту (оранка на 23–25 см) – 7,14 т/га, що в результаті забезпечило найбільший приріст до контролю – 1,63 т/га або 29,74 %. За цього ж поєднання відмічено й найвищі структурні показники урожайності в досліді: кількість зерен в колосі – 17,7 шт. (+1,1 шт.) та маса 1000 зерен – 49,1 г (+2,3 г). Заміна полицевого основного обробітку (оранки на 23–25 см) поверхневим мілким варіантом (дискування на 14–16 см) на фоні цього ж попередника забезпечувало другий за величиною рівень урожайності зерна ячменю ярого в досліді – 6,96 т/га (+1,45 т/га або 26,33 % до контролю). З урахуванням показника $HiP05(AB)=0,49$ т/га або 8,12 %, вказані результати достовірно не відрізняються від попереднього варіанту. Проведений кореляційно-регресійний аналіз засвідчив, що серед досліджуваних показників прямий тісний кореляційний зв'язок між урожайністю відмічено з вмістом нітратного азоту в ґрунті ($r=0,9$); прямий середній – з вмістом доступного фосфору ($r=0,6$), запасами продуктивної вологи на період сівби культури ($r=0,5$) та її цвітіння ($r=0,3$); обернений середній з об'ємною масою ґрунту ($r=-0,3$). Не відмічено істотного кореляційного зв'язку між урожайністю культури та структурою ґрунту, вмістом в ньому рухомого калію та забур'яненістю культури на період проведення протибур'янових заходів.

2. The dissertation presents the results of scientific research on the optimal combination of primary tillage methods and preceding crops, which makes it possible to increase crop yield, preserve soil fertility, and ensure the economic efficiency of production while avoiding the negative effects of tillage. For the first time, under the conditions of the Right-Bank Forest-Steppe of Ukraine, on typical medium-loamy chernozem, a comprehensive agrotechnical, economic, and energy evaluation of primary tillage variants (moldboard tillage – plowing to a depth of 23–25 cm; non-moldboard shallow tillage – disking to 14–16 cm; and non-moldboard surface tillage – disking to 6–8 cm) and preceding crops (grain corn, winter rapeseed, soybean, and sunflower) in the cultivation of spring barley was carried out. Soil available moisture reserves were determined by the studied factors and also significantly depended on the moisture conditions of a particular year. On average over the years of research, the

best conditions for accumulation and conservation of soil moisture were created when spring barley was grown after soybean and winter rapeseed. The most effective primary tillage options were shallow non-moldboard and surface non-moldboard tillage. As a result, the use of winter rapeseed as a preceding crop in combination with surface non-moldboard tillage provided the highest reserves of available moisture in the one-meter soil layer at the time of sowing over four years of research –170.1 mm (+7.5 mm compared to the control). This combination also ensured the highest values of available moisture in the 0–10 cm and 0–30 cm soil layers – 17.2 and 64.7 mm, respectively. However, the analysis of soil moisture use efficiency by spring barley plants, expressed through the crop water consumption coefficient, showed that the most efficient moisture use for yield formation was observed when soybean was used as a preceding crop combined with moldboard plowing as the primary tillage, providing a water consumption coefficient of 280.6 m³/t. The use of winter rapeseed as a preceding crop for spring barley, together with shallow and surface non-moldboard tillage, ensured the most favorable soil structural parameters throughout the growing season compared to other treatments. The best combination of factors in terms of the content of agronomically valuable air-dry and water-stable structural aggregates was the use of winter rapeseed as a preceding crop against the background of shallow non-moldboard tillage. As a result of the conducted research, a complex effect of preceding crops and primary tillage on the potential and actual weed infestation of the spring barley agrocenosis was established. It was noted that the best weed control effect was achieved when winter rapeseed was used as a preceding crop combined with moldboard tillage, which ensured the lowest number of weed seeds in the 0–10, 10–20, and 20–30 cm layers – 61.9, 57.8, and 34.1 million seeds/ha, respectively. This treatment also provided the lowest levels of actual weed infestation at the beginning and throughout the growing season. In particular, the lowest number of weed seedlings before herbicide application was recorded –250 plants/m², and by harvest –15 plants, of which 5 were reproductive. The fresh weight of weeds was 23.5 g/m². In terms of grain yield, the best combination in the experiment was soybean as a preceding crop and moldboard plowing (23–25 cm) as the primary tillage – 7.14 t/ha, which resulted in the highest increase compared to the control – 1.63 t/ha or 29.74 %. This combination also provided the highest yield structure indicators: number of grains per spike – 17.7 (+1.1), and 1000-grain weight – 49.1 g (+2.3 g). Replacing moldboard plowing (23–25 cm) with shallow surface tillage (disking at 14–16 cm) with the same preceding crop provided the second highest yield – 6.96 t/ha (+1.45 t/ha or 26.33 % compared to the control). Considering LSD₀₅(AB)=0.49 t/ha or 8.12 %, these results were not significantly different from the previous treatment. Correlation and regression analysis showed that among the studied indicators, a strong positive correlation with yield was observed for nitrate nitrogen content in the soil ($r=0.9$); a moderate positive correlation – for available phosphorus ($r=0.6$), available moisture reserves at sowing ($r=0.5$) and flowering ($r=0.3$); and a moderate negative correlation – for soil bulk density ($r=-0.3$). No significant correlation was found between crop yield and soil structure, available potassium content, or weed infestation at the time of weed control measures.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Рациональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Pavlova Ya., Litvinov D. The Influence of Previous Crops and Tillage on Available Moisture Reserves of Chernozem Typical for Growing Spring Barley. Plant and Soil Science. 2024. Vol. 15. No. 2. P. 32–41.
- Павлова Я. С., Танчик С. П. Актуальна забур'яненість ячменю ярого за різних попередників та основного обробітку ґрунту в Правобережному Лісостепу України. Таврійський науковий вісник. 2024. № 140. С. 197–203.

- Павлова Я. С. Об'ємна маса ґрунту залежно від попередників та його обробітку за вирощування ячменю ярого в Правобережному Лісостепу України. Аграрні інновації. 2025. № 30. С. 122–127.

Наукова (науково-технічна) продукція: науковий підхід щодо вибору основного обробітку ґрунту та попередника для ячменю ярого, спрямований на покращення агрофізичних та агрохімічних показників родючості ґрунту, контроль забур'яненості та підвищення урожайності культури

Соціально-економічна спрямованість: розроблені рекомендації виробництву для впровадження раціонального варіанту основного обробітку ґрунту та попередника в технології вирощування ячменю ярого з метою покращення основних параметрів родючості чорнозему типового середньо-суглинкового та отримання економічно та енергетично доцільної урожайності культури

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U110137

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Танчик Семен Петрович
2. Semen P. Tanchyk

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4975-7720

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаліч Юрій Ігорович
2. Yurii I. Tkalich

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2208-0163

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Задорожний Віктор Сергійович

2. Viktor S. Zadorozhnyi

Кваліфікація: к. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3842-0636

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут кормів та сільського господарства Поділля Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00496588

Місцезнаходження: проспект Юності, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рожко Валентина Михайлівна

2. Valentyna M. Rozhko

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6469-5038

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бабенко Антоніна Іванівна

2. Antonina I. Babenko

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.01.13

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5102-3438

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Тонха Оксана Леонідівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Тонха Оксана Леонідівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Боярчук Сергій Васильович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна